

KVINDERNES EG 1915 HJS

HVAD KAN DU HØRE OM:

Som et symbol på noget der skal leve længe, og være solidt forankret i nutiden, blev Kvindernes mindeeg plantet i 1915, den dag den nye valgretslov blev fejret i Kolding.

HVORFOR LIGE HER:

Der var gjort plads til egen på plænen til venstre for indgangen til slotsgården.

LYT eller LÆS lydvandringens tekst

LÆS MERE:

HUSKETRÆER

Der findes masser af mindsten for fred og forsoning, dit og dat og vigtige årstal. Urokkelige, uforgængelige, ubestridelige monumenter for tab og sejre. Men i 1915 ville man skabe en anden slags mindesmærke for den grundlovsændring der havde fundet sted netop det år. Ikke nyt at plante et træ som markering af historiske begivenheder, og til ære for et utal af konger, men nyt i denne forbindelse. I 1999 fyldte grundloven 150 år, og der blev plantet en række egetræer for at markere jubilæet. Nu skulle træet plantes i det år, hvor loven blev skabt, som et minde fra den reelle begivenhed. Egetræet svajer gennem højskolesangbogen og historien som symbolet på styrke, på gamle Danmark, og de ærefulde forfædre. Nu blev den også en rodfæstet fortælling om kvindernes valgret. Der blev plantet mindetræer flere steder rundt om i landet i 1915, og 40-50 stykker siges at have vokset sig store og stærke.

LIGERET TIL EGETRÆ

I de egne hvor egetræet har kunnet vokse, har det historisk ofte symboliseret mandighed. Egen har haft stor betydning for druider, præster, i mange kulturer. Ifølge Historienet.dk er ordet druide sandsynligvis opstået fra det irsk-gæliske ord doire, som betyder egetræ og visdom. I dag kan man finde mange produkter, der markedsfører sig selv som maskuline, med udgangspunkt i egetræet. For eksempel herresmykker, hvor guld og sølv ringe er præget i mønster fra egetræets bark. Såkaldt maskuline duftlys med aroma af røget tobak, egetræ, musk og læder. Eller halskæder med egetræer, der markedsføres som maskulint vedhæng. Med egen som symbol på kvinders valgret, er monopolet blevet brudt. Lige eg for mand og kvinde.

SKRØNER OG TRÆTORTUR

Mange træer har fået navne, enten som følge af et besynderligt udseende, eller en historie som ingen kan huske mere. I den kuriøse ende finder man Tykmave, en stor bøg i Gelballe skov ved Kolding, Bismarcks tre Hår, tre høje popler der blev brugt som sømærke ved Strandhuse, og Gale Andersens Eg ved Aabenraa. I omegnen af vandrehistorier og værtshusfortællinger, kan man også støde på en anekdote fra Sydfyn, hvor mændene i visse landsbyer var enige om at det var uhørt fjollet, at kvinder plantede egetræer, bare fordi de havde fået stemmeret. Efter den traditionelle aftensnak sluttede de derfor rutinemæssigt af med at gå hen og gruppe-pisse på

de nyplantede træer, der som resultat levede et kummerligt liv, og i nogle tilfælde gik helt ud.

LÆS (lydvandringens tekst)

Det er den 13.juni 1915. I Kolding Slotsruin står en stor tribune med et orkester, unge kvinder i hvide kjoler og røde skærf, - og en talerstol. Der er folkefest. Danmarks kvinder har fået ret til at stemme til Rigsdagen. Og ret til at blive valgt. Til minde om denne dag skal der plantes et træ.

Med grundloven fra 1849 bliver der indført direkte valg til Folketinget. Men det er kun 15%, der får stemmeret. Hvis man var straffet, var i tjeneste hos andre, ikke ejede sit eget hjem - eller var kvinde - kunne man ikke få lov at stemme. Men det kan man fra 1915 - og det er ikke kun kvinder, der er nye i stemmeboksen - det er tjenestefolk også.

Koldingavisen Social-demokrat er på stedet, og laver reportage. Alles øjne er rettet mod talerstolen. Astrid Hostrup fra Vejlbys Højskole ser ud over forsamlingen, og siger at det er en tillidserklæring at kvinder nu må være med i samfundsarbejdet. At det til gengæld var en krænkelse, at kvinder tidligere blev behandlet på lige linje med forbrydere, når det handlede om valgret.

Med den nye grundlov har kvinder fået oprejsning. Hun opfordrer kvinderne til at tilslutte sig de partier, der allerede findes, og ikke lave egne lister. Talen slutter med " Gid da

Kvinderne maatte blive Mændene den store Medhjælp, som der haabes paa.”

Kampen for valgret til kvinder begynder tidligt. Dansk Kvindesamfund bliver dannet i 1871, og flere foreninger følger efter, blandt andet Kvindelig Fremskridtsforening, der udgiver bladet “Hvad vi vil”. Redaktøren hedder Johanne Meyer, og allerede i 1888 holder hun en tale, hvor hun argumenterer for at både gifte og ugifte kvinder skal have valgret - og den skal gælde til kommune såvel som til Rigsdag.

Samme år indsamler Dansk Kvindesamfund 20.000 underskrifter på landsplan for kravet om kommunal valgret.

I Kolding Slotsruin fortsætter festen, og forsamlingen går i procession ud på den store græsplæne, med de unge kvinder og orkestret forrest. Nu skal kvindernes minde-eg plantes. Sammen med træet lægges en lille urne med et dokument i jorden. Det fortæller at træet skal minde om den dag, hvor kvinden fik lige ret med manden, og vidne om, at selvom en verdenskrig raser i Europa, hersker der fred og fælles forståelse i Danmark.

Der skal indlysende nok en mand til at bringe forslag om valgret til kvinder op i Rigsdagen. Det sker i 1886, hvor venstrepolitikerens Frederik Bajer foreslår kommunal valgret til kvinder over 35. Han præsenterer sit forslag med ordene: Hvorfor skulle Kvinder udelukkes fra Valgretten? Hvem er det, der er udelukkede fra Valgretten foruden Kvinder? Det er Børn og Forbrydere.

I 1887 bliver det vedtaget i Folketinget, men Landstinget afviser forslaget. Kvindens plads er ikke i det politiske liv, men i

hjemmet. Det gentager sig over flere år, men kvinder organiserer sig og presser på.

Frederik Bajer og hans hustru Mathilde Bajer er med til at stifte Dansk Kvindesamfund i 1871.

Plantningen af Minde-egen bliver afsluttet med et hurra for kongen, og afsyngning af Kong Christian stod ved højen mast i røg og damp.

Ved fællesspisningen samme aften kommer der en række lykønskningstelegrammer. Nogen har tydeligvis følt, at det var nødvendigt at berolige mændene, for en af hilsnerne lyder: når vi skal stemme så vil vi ikke glemme at troppe op, men vi vil også stoppe hoser og plukke roser der fryder vort hjem.

Egen fik senere en mindesten med inskriptionen: "I dyb respekt for de kvinder og mænd, som sikrede at kvinder fik valgret i 1915". I Kolding er der tradition for at mødes og synges sammen ved egen hvert år den 15. juni.